

DELA BORISLAVA PEKIĆA U 13 KNJIGA

VREME ČUDA
HODOČAŠĆE ARSENIJA NJEGOVANA
USPENJE I SUNOVRAT IKARA GUBELKIJANA / ODBRANA I
POSLEDNJI DANI
KAKO UPOKOJITI VAMPIRA
ZLATNO RUNO I-VII
U TRAGANJU ZA ZLATNIM RUNOM I-III
BESNILO
1999.
ATLANTIDA
RAĐANJE ATLANTIDE
NOVI JERUSALIM
GRADITELJI
DRAME I-II

PEKIĆ

BESNILO

ŽANR-ROMAN

DELA BORISLAVA PEKIĆA U 13 KNJIGA
Knjiga 7

Copyright © 1983, Borislav Pekić
Copyright © 2011 ovog izdanja, LAGUNA

Događaji u knjizi su fiktivni. Realna je samo njihova mogućnost.

Izbor londonskog aerodroma Heathrow je slučajan. Da je avion s majkom Terezom, nastojnicom manastira „Isusovo srce“ u Lagosu u Nigeriji, sleteo na čikaški *O'Hare IA*, *John F. Kennedy* u New Yorku, *IA Charles de Gaulle* kraj Pariza, moskovsko Šeremetjevo ili beogradski Surčin, priča bi se odvijala tamo.

Ličnosti su takođe fiktivne. Nameštenici aerodroma su funkcije, ne određeni ljudi. Eventualna sličnost sa stvarnim službenicima British Airports Authorityja je nenamerna.

Izvesna fakta prilagođena su zahtevima Priče, a Priča, opet, tradicionalnim „Pravilima igre“ ovog paraliterarnog žanra.

*Peste si grande viendra à la grand gousse,
Proche secours, et bien loing les remedes.*

*Velika zaraza doći će s velikim metkom,
Pomoć je blizu, ali lek vrlo daleko.*

NOSTRADAMUSOVA PROROČANSTVA

Mrs. Andrea Milliner of Stroud, Gloucestershire, died two months after being bitten by a dog while on holiday in India... Fifteen people have died from rabies in Britain since 1945. Mrs. Milliner's death was the first for three years.

Gospođa Andrea Milliner iz Strouda, Gloucestershire, umrla je dva meseca pošto ju je, za vreme letovanja u Indiji, ugrizao pas... Od 1945. godine u Britaniji je petnaest ljudi umrlo od besnila. Smrt gospođe Milliner je prva u tri godine.

THE GUARDIAN, 9. OKTOBAR 1981.

PROLOG – RHABDOVIRUS

Prodirući u živu ćeliju stranog tela, virus njenu sadržinu zamenjuje svojom i pretvara je u fabriku za proizvodnju novih virusa. Promene koje na taj način izaziva u životnoj sredini ćelije neporedivo su dublje i dramatičnije nego što se čovek sme nadati ikad da postigne u svojoj.

Virus je najsavršenije stvorenje u kosmosu. Njegova biološka organizacija nije ništa drugo nego mašina za proizvodnju života u njegovom najčistijem smislu. Virus je vrhunac prirodne stvaralačke evolucije.

Vrhunac veštačke je – inteligentan virus. Tvorevina koja ima formu čoveka a prirodu virusa, vitalnost virusa i inteligenciju čoveka.

Simbioza virusa lišenog besciljnosti i čoveka oslobođenog ograničenja vladala bi prirodom, kojoj oboje služe samo kao đubrivo.

PROFESOR DR FREDERICK LIEBERMAN

Kad je u VIII pevanju *Ilijade*, kroz usta Ahajca Teukra, Homer opisao Trojanca Hektora kao *Kion lisitir* (Κυων λισσητηρ) ili „besnog psa“, čovek za Njega još nije znao. Kad ga je, godine 1962, pod elektronskim mikroskopom prvi put ugledao, imao je oblik metka, izdubljenog u podnožju, ispuččenog pri vrhu. Merio je 180 milimikrona po dužini, 75 u prečniku. Bio je tri-sta miliona puta manji od životinje u kojoj se rodio, šezdeset miliona puta manji od čoveka koga će ubijati.

Živeo je u kosmosu koji se zvao Neuron i bio pet hiljada puta veći od Njega. Sve što živi, uostalom, bilo je od Njega veće. Ali ga ova nepravda nije brinula. Jer – bio je jači od svega što je živelo.

Bio je Čudo prirode, čije je poreklo obavijeno misterijom, kao i poreklo svih čuda. Ali mu je delo bilo iznad sumnje i izvan nade. Pustošio je svoju rodnu sredinu s podmuklom, svirepom, bolesnom bezobzirnošću, s kojom čovek zloupotrebljava i razara svoju. Bio je ubitačno crno sunce svog kosmosa, zapaljeno da bude sunce i svih ostalih.

Dok ih je progonio, čovek je Njegove pretke krio pod nevinim imenom helične ribonukleoproteinske kiseline u lipoproteinskoj membrani i glikoproteinskom plaštu.

Za Njega u tom ratu nije bilo bojazni. Došao je na svet s drugim omotačem koji još nije imao ime, ali kad ga dobije, znaće se da je neprobojan i neuništiv.

Jer, bio je MUTANT, prvi u svom soju.

Iako sam, nije se usamljenim osećao. Imao je usađen instinkt Velikog broja. Za dvadeset četiri ljudska časa bilo bi Njegovih predaka 6.000, za devedeset šest sati 200.000, za dve nedelje 20.000.000. Takvih kao On, za dvadeset četiri ljudska časa biće 40.000.000. Njegovim razmnožavanjem carevala je progresija koja se gubila u neizračunljivoj beskonačnosti.

On će tada biti već ko zna gde.

Putovaće kroz mikrokosmos kao što čovek putuje kroz makrokosmos. Lutanja će ga voditi kroz mesta s tajanstvenim imenima, kao što su za čoveka današnjice gorje Hindukuš, pustinja Karakum, prašume Amazona, i kao što bi, da mu je trajanje obezbeđeno, za čoveka sutrašnjice bile magline Andromede, sazvežđe Aldebarana, zvezda Proxima Centauri. Njegove kosmičke luke biće Nervus sciaticus, Amonov rog, Cerebellum, Hyppocampus, salivarna glandula. Njegov transgalaktički put – Kičmena moždina. Njegov cilj – Mozak.

Svuda gde bude prolazio, svetovi će se preobražavati u kataklizmi strašnijoj od svakog zemljotresa koji je još od Postanja pogodio Planetu. Svuda gde bude prolazio predavaće strah, mržnju, bes onima koji budu imali nesreću da od Njegovog dodira odmah ne polude. Poludelima će predati saznanje u čiju prirodu niko nikad neće moći da pronikne.

Opet će biti ono za šta je stvoren i što mu je oholi uzurpator prirode Čovek nakratko osporio: najopasniji, najmoćniji, najnemilosrdniji stvor u Vaseljeni nedokučivoj uniji svetova, kojoj

je pripadao i Njegov Neuron. Rođen da umre tek kad ostane sam, kad ne bude više smrti od koje bi mogao živeti.

Ovoga puta čovek mu se ne može odupreti. Mogao bi to jedino Aresteus, sin boga Apolona, ali se u stare bogove više ne veruje.

Zato je mirno krenuo da ispuni sudbinu – da mori i umre.

STADIJUM PRVI – INKUBACIJA

Zvijer koju si vidjeo, bješe i nije, i izići će iz bezdana i otići u propast; i udiviće se koji žive na zemlji, kojima imena još ni napisana nijesu u knjizi života od postanja svijeta, kad vide zvijer, koja bješe, i nije, i doći će opet.

OTKROVENJE JOVANOVO 17, 8

Bio je prvi Sabbath u suvom, vrelom tamuzu (julu) jedne godine od Stvaranja sveta, po jevrejskom kalendaru, neke druge po Hedžiri ili muslimanskom računanju, sasvim treće za hrišćane, ko zna koje od Satanailovog pada za sve što u boga ne veruju, a nijedne za srećnike za koje vreme više nije postojalo.

Mesto se nalazilo u Ezdraelonskoj ravnici, ova u biblijskoj Samariji, a ona u današnjem Izraelu. Senčilo ga je brdo HarCarmel, mimoilazila reka Quishron. Zvalo se Tell el-Metusallim, na jeziku domorodaca Harmagedon, ali su ga svi znali pod drevnim imenom – Meggido.

Pun mesec je zario ruine slavnog grada, iz koga više nije dopirao žamor trgovačke čaršije, lenji marš izrailjskih ratnika, ni njisak četiri hiljade Solomonovih atova. Jedini šum dolazio je s bistrog neba i poticao od aviona *El-Ala*, na letu iz Tel Aviva za Rim, čija se rubinska kontrolna lampa mrsila u žutoj paučini mediteranskih zvezda.

Ništa se nije pomeralo, kao da je omađijano.

Ništa osim Senke.

Senka je bila siva i amorfna. Ni na što poznato nije sećala. Difuzna svetlost praskozorja nije bila kadra da od nje obrazuje

čvrst lik. Iskrsla je iz zemlje i bez šuma se, kao mračna, primitivno bojena slika noći koja plovi kroz vodu, upila u ruševine jugozapadnog bedema Solomonove tvrđave.

Na istoku je blistala Zornjača – Lucipheros ili Lučonoša, zvezda koja pada. Nestaće na zapadu, iznad mesta koje je imalo njen oblik, zrakasti lik zvezde.

Senka je elastično klizila krševitim tлом što se u grubim kamenitim zamasima spuštalo prema dolini. Iza nje zemlja je dobijala devičansku bojuinja. Sa maslina, sikomora, palmi visilo je kruto lišće u tankim kristalnim opnama. Stene su postajale glatke i klizave kao da su podignute s dna mora. Predeo je gubio žutosmeđu toplinu i preobražavao se u ledenu pustoš nekog nestvarnog Severa. U jeku leta Meggido je stezao arktički mraz.

U podnožju brda, odakle se nekad otrovno isparavala Ezdraselonska močvara, a sada se mreškale oranice, još uvek netaknute tajanstvenom zimom, Senka je stala.

Ako je imala telo, moralo je ono podići glavu, jer je tim naglim pokretom avetinjski neodređen lik pretvorila u nešto što je ličilo na moćnu životinju.

Mirovala je na mestu odakle se pod bledećim mesecom nazirao visoki zid kibuca „Sharonska ruža“, podignut posle poslednjeg rata sa Sirijom. Iz kibuca je, poput bolesne uspomene, dopirao oštar, agresivan miris ljudi.

I Senka je, uzimajući oblik vuka ili psa, s čije se čeljusti cedi pena, pošla prema njemu.

STADIJUM DRUGI – PRODROMA

Rabies is a killer.

One selfish act of animal smuggling could bring rabies permanently into this country.

There is no cure for rabies.

The symptoms are very painful and distressing.

The disease affects both animals and people.

Rabies is now widespread in Europe and is getting closer to our shores.

Please help to keep rabies out of Britain.

POSTER. CENTRAL OFFICE OF INFORMATION.
MINISTRY OF AGRICULTURE, FISHERIES
AND FOOD. LONDON, 1976.

Besnilo ubija!

Prokrijumčarena životinja zauvek može uneti besnilo u ovu zemlju.

Od besnila nema leka.

Simptomi su vrlo bolni i potresni.

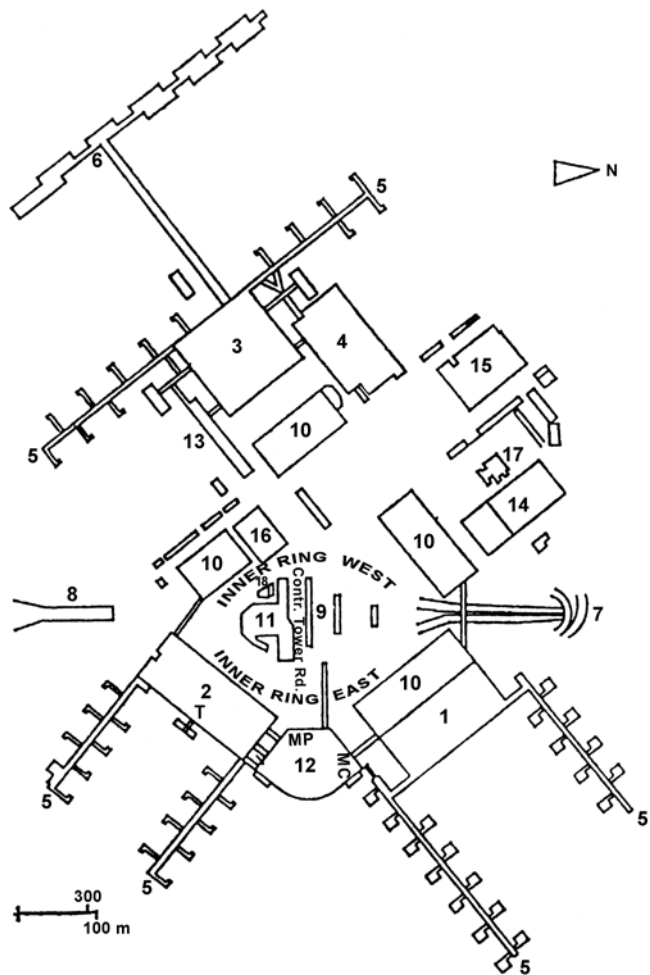
Bolest napada i životinje i ljude.

Besnilo hara Evropom i sve je

bliže našim obalama.

Pomozite da Britaniju sačuvamo od besnila.

PLAKAT. CENTRALNA SLUŽBA INFORMACIJA.
MINISTARSTVO POLJOPRIVREDE, RIBARSTVA
I ISHRANE. LONDON, 1976.

IZ HEATHROW DNEVNIKA DANIELA LEVERQUINA

Central Terminal Area, skica br. 1

Legenda: 1. Terminal 1. 2. Terminal 2. 3. Terminal 3 (odlazak). 4. Terminal 3 (dolazak). 5. Dokovi sva tri terminala. 6. Dok za jumbo jetove. 7. Glavni tunel za CTA. 8. Teretni tunel. 9. Autobuska stanica i ulaz u metro stanicu Heathrow Central. 10. Parking. 11. Kontrolni toranj. 12. Queen's Building. 13. Južni administrativni kompleks. 14. D'Albiac House. 15. Vazдушna pošta. 16. Centralno grejanje. 17. Stanica za hlađenje. 18. Kapela St. George. T – Tranzit terminala 2; MC – Medicinski centar; MP – Stanica Metropolitan policije

1

Šest elektronskih satova stanice podzemne železnice Heathrow Central na Piccadilly liniji za londonski aerodrom složno je pokazivalo 07.15 časova kad je voz iz pravca Hatton Crossa, potmulo tutnjeći, izbio iz istočnog tunela, da bi se zaustavio ispred zapadnog, odakle je slepi, tamom umotani kolosek vodio do kraja pruge.

Automatska vrata neonom osvetljenih vagona s treskom su se rastvorila i iz njih su, kao iz blistavih čaura neke čarobne, mašinske forme rađanja, provalili putnici s neobuzdanošću robijaša neočekivano puštenih na slobodu. Rastrojeni uzorci nomadskog čovečanstva svih polova, rasa, izgleda i uzrasta, ujedinjeni putnom groznicom, povijeni pod teretom prtljaga, lunatično su se komešali peronom i sudarali s ljudima spokojnijeg držanja iza kojih su ostala iskušenja leta ili uzbuđenja rastanka. Ovi su bez žurbe ulazili u prazan voz spreman da ih vrati u London. Oni prvi nestrpljivo su se upućivali ka pokretnim stepenicama i ubrzo zauvek nestajali s pogleda koščatog sveštenika, jedine osobe koja se oduprla opštoj kinetici i ostala da sedi na iscepanom sedištu vagona za pušače. Kompozicija na levom koloseku

zatvorila je vrata i iščezla tunelom u smeru Hatton Crossa. U njegovu, na desnom, ušlo je nekoliko zakasnelih putnika. Tek tada je sveštenik ustao i stupio na peron.

A zatim je posrnuo. Putna *Pan-Am* torba zaplela mu se oko nogu. Opsovao je pre nego što se uspravio, savladao i pogledao unaokolo. Moraće, mislio je, pripaziti na jezičinu. U svemu ostalom držeći ekumenski korak s vremenom, u pogledu jezika Crkva se još ustručavala da psovku prizna kao najefikasniji način sporazumevanja među ljudima.

Imao je oko četrdeset godina, nervozno, pokretljivo lice, čiju je oštrinu ublažavala bronzana put, svetlosmeđu kosu i visoko, mršavo telo u ponoru preširokog odela. O ramenu mu je visila plava putna *Pan-Am* torba. U ruci je držao brevijar od crne kože s ugraviranim zlatnim krstom.

I njegov voz je zatvorio vrata, a zatim nestao prema Hatton Crossu. Osvrnuo se – stanica je prazna. Obišao je pokretne stepenice da peron osmotri i s druge strane. Ni duž levog koloseka nema nikog. Nije se iznenadio. Računao je na tu olakšicu. Ukoliko, naravno, negde ne postoji neka zamka. Osmatračnica s koje se stanica krišom kontroliše. Nije verovao da se dotle dospelo. Jednog dana će i ovde instalirati tele-uređaje, magične špijunske oči, kao po robnim kućama i bankama. Ali tek pošto se nešto ozbiljno dogodi. Nipošto pre, nikako – na vreme. U Britaniji se niko nikad ne žuri. U Britaniji se načelno sve događa sa sto godina zadocnjenja, rekao je Heinrich Heine, Namac – što je objašnjavalo nestrpljivost primedbe. Većinom nepodnošljiva, sad mu je sporost Administracije išla naruku. Bio je zadovoljan – zaista je sam. Znao je da samoća neće dugo trajati, ali je ponovo hteo da proveri koliko uopšte ume da traje.

Posle 59 sekundi prva se grupa putnika Afrikanaca u plemenskim nošnjama larmajući spustila pokretnim stepenicama. Ubrzo su naišli i drugi. A odmah potom voz iz Hatton Crossa.

Podzemna katakomba metroa ponovo se ispunila šumovima džungle, koju su optimisti zvali civilizacijom.

Sveštenik s *Pan-Am* torbom o tome je u mislima napravio zabelešku, izbegavajući da je na prometnom mestu unosi u brevijar, odmah ispod upisanog podatka da preko nedelje najraniji voz za London napušta Heathrow Central u 05.07, a na njega stiže u 05.45, da najkasniji odlazi u 23.50, a dolazi u 01.21, ali da frekvencija vozova unutar graničnih vremena zavisi od doba dana: jutrom i u večernjim časovima vozovi idu svaka četiri minuta, preko dana 3.30 do 6.30, a uveče, u neopterećenim vremenima, čak i svakih 7.30 minuta.

Ne obazirući se na metež, napravio je nekoliko krugova po peronu, razvučenom između dva paralelna koloseka. Prokontrolisao je položaj pokretnih stepenica, smeštenih u dva masivna potporna stuba. Druga dva su, duboko usečena u istočni i zapadni zid stanice, iza gusto jodiziranih stakala, skrivala spremišta i kancelarije, čiju namenu ni pri ranijim obilascima nije shvatio. S obe strane pravougaonog perona, četverostruke brazde šina iščezavale su u neprozirnoj tmuni tunela. Ali je sama stanica đavolski dobro osvetljena. Suviše za ono što je on imao na umu. Pitao se da li je ovako rasipnički iluminirana i od 01.21 do 05.07, kad metro ne radi. I da li je deo posla trebalo obaviti sinoć.

Peron se još jednom ispraznio. Sveštenik s *Pan-Am* torbom još jednom je proverio činjenicu da je na svaka četiri minuta ujutru – vreme se menjalo – Heathrow Central tokom varijabilnog broja sekundi pust. Ovaj put broj nije prešao 40. U četrdesetoj sekundi ugledao je gracilne listove stjuardese *Air Francea*, koja je pokretnim stepenicama mrzovoljno spuštala svoju posmrtnu masku.

Vreme u kome je Heathrow Central pust iznosilo je najpre 59 sekundi. Potom 40. Pri trećoj probi biće verovatno još tanje. Skupljalo se kao šagrinska koža. I nije preterano pitanje

da li će na četvrtom merenju od njega išta ostati. Naročito da li će ga uopšte biti kad je potrebno. Kastor je, srećom, iskusan momak. Snaći će se nekako. Posle svega što je on, Poluks, od njega napravio, snalažljivost u neočekivanim situacijama se logički podrazumeva. Samo, u ovom poslu veština ne počiva u tome da se čovek logički odupre neočekivanostima, već da ih logičkim predviđanjem eliminiše.

Nipošto nije smeo aerodrom obilaziti samo danju. I noću je valjalo dolaziti. Noću je, uostalom, ovde mirnije. Letovi su kastrirani *Noise Abatement Actom* – zakonskim čedom zabrane da se nadleće kraljevski dvorac Windsor – putnika je malo, a mere obezbeđenja uspravane. Ali onaj kome je to cilj stvari bolje zapaža. Misli čistije, logičnije. Kao na tamnom fiksativu, sitnice, u dnevnom haosu izgubljene, postaju uočljive. Shvatio bi na vreme nepouzdanost svake kalkulacije. S druge strane, računati se mora u uslovima u kojima će se „Operacija Dioskuri“ odvijati. Inače ničemu ne služe.

Bila je nadahnuta dalekovidnost što je Kastora i drugove obukao u odeću protestantskih sveštenika. Sastojeći se zvanično od tamnog civilnog odela s belim kolirom, a u praksi se svodeći na kolir ispod koga je čovek smeo nositi vreću ako mu se prohte, ona nije pretila nepravilnostima. Priznavao je, doduše, da je maskarada operetska, ali je u preoblačenju ljudi Rata i Haosa u ljude Mira i Poretka bilo izvesne utešne ironije.

Na zidu iznad koloseka zalepljena je višemetarska plakata. Iz crne podloge, nalik svemiru inficiranom zlaćanim ospama zvezda, rađala se – takođe zlatna – maglina, ispunjena uskovitlanim amblemima robne kuće *Harrods*. Ispod komercijalne kosmičke vizije pisalo je krupnim slovima:

WHERE THE FUTURE BEGINS! (Gde budućnost počinje!)

Prilično ambiciozna reklama, mislio je. Kao da je njen tvorac posedovao magijsku moć da razveje neizvesnost, koja je poput

oblaka kondenzovanog od svih mogućnosti skrivala od ljudi što će s njima biti sutra. Uobraženi dizajner omašio je tek u zadnjoj reči. Da je uistinu vidovit, reklama bi glasila:

WHERE THE FUTURE ENDS! (Gde budućnost svršava!)

A tamo, na susednom plakatu, gde je pisalo „WELCOME! YOU'RE IN LINE FOR YOUR HOTEL!“ (Dobro došli! Vi idete prema svom hotelu!) stajalo bi „WELCOME! YOU'RE IN LINE FOR YOUR GRAVE!“ (Dobro došli! Vi idete prema svom grobu!).

U monotonom kretanju stepenice su zujale kao da je pod njima uključena tempirana bomba. Gradilački mehanizam je imao rušilački zvuk. Kao i sve ljudskom rukom napravljeno, rekao bi Kastor. Voleo je, naime, da bombe pozlaćuje filozofijom, koju je formulisao bombama. Krug je bio savršen. Ima, međutim, u janusovskoj dvoličnosti ljudskih rukotvorina opako vidovite poruge. Ispod metalnog stepeništa, čija dužina izgleda neiscrpana – večna poput zla, patnje, nepravde – nema, naravno, ničeg. Još nema. Ali – biće. Ispod celog aerodroma. Prokletog spomenika čovekove izdaje. Materoubistva, koje se još od zlatnih vremena grčkih bogova nikome nije opraštalo. Majka priroda, govorio je Kastor, stvorila nas je da je usavršavamo. Umesto toga, ubijamo je. Platićemo. U redu, mislio je, samo će „ponižena i uvređena“ priroda morati da se strpi. Aerodrom će danas stradati uzgred. Nisu ovde da se spore s promašenom civilizacijom, nego s promašenom politikom koja je omogućuje. Čovek se ne bori s rupom iskopanom na pogrešnom mestu, nego s budalama koje su je iskopale. Rupu jednostavno zatrpava. On lično, uostalom, i nije baš tako lud za prirodom. Intimno drži da nešto manje prirode, osobito u obliku divljih instinkata, upadljivih kod nižih mesoždera i viših bankarskih činovnika, čovečanstvu ne bi škodilo. Ali Kastor mu treba. Kastor obavlja poslove za koje kastriran građanski mozak nije sposoban.

Pokretne stepenice su ga kratkim mekim zamahom podigle na gornji nivo stanice. Našao se u prostranom mermernom foajeu, odakle su pešački prolazi vodili na putničke terminale. Pročitao je negde da Central Terminal Area obuhvata 158 jutara, a aerodrom Heathrow, uokviren perimetarskim putem u dužini od 9,3 milje, s pomoćnim zgradama, hangarima, radionicama, stovarištima i pistama, 2.819 jutara. Mastodontska veličina aeronautičkog feuda u najvećoj je meri saradivala s njegovim planovima. Neko vreme, doduše, nosio se mišlju da za diverziju izabere prekookeanski brod. Ali, ma koliko veliki, brod ne dopušta slobodu akcije kakvu Kastor ima na aerodromu. Zacelo su na turističkoj krstarici pojedini prostori pristupačniji nego na aerodromu, koji je strože čuvan, no, s druge strane, kontrola srazmerno male lađe neuporedivo je lakša. Okolnost da na Heathrowu tokom letnje sezone i najživljeg saobraćaja koegzistira dnevno više od 200.000 putnika s pratiocima i skoro 60.000 nameštenika, ukupno, dakle, oko 260.000 ljudi, svaki je nadzor činila nedovoljnim.

I najposle, državne delegacije danas lete. Svima se svuda žuri. Čak su i vozovi, koji su zamenili diplomatske mazge, postali prespori za opštu trku u što bržem nesporazumevanju. Visoku sovjetsku državnu delegaciju ispratiće iz Londona visoki predstavnici vlade Njenog veličanstva s aerodroma Heathrow. Čekati Ruse s bombama u potpalublju prekomorskog linijaša za Murmansk ne bi imalo ni logične, ni revolucionarne svrhe.

Predao je na rampi kartu i ležernim hodom krenuo kroz prostrani foaje. Bio je ponižavajuće svestan da imitira Kastorov profesionalni mir. Tešila ga je činjenica da time samo uzima što mu je dao. Kastor je njegovo delo. Zamislio ga je kakav jeste, takvim stvorio. Oseća, međutim, da među njima funkcioniše stvaralački reciprocitet, onaj između pisca i njegovog junaka. Kastor

je, naime, počeo oblikovati njega, Poluksa. Delo se s tvorcem izmešalo u neobičan amalgam u kome se jedva znalo ko je šta.

S preciznošću kamere njegove su naizgled nezainteresovane oči po ko zna koji put snimale arhitektonske detalje stanice, pojedinosti unutrašnjeg rasporeda, komunikacije i rastojanja između njih, svaki pa i najbeznačajniji fakat konfuznog života koji se ovde vodio. Da je praćen, videlo bi se kako se ispred dizala za nadzemnu autobusku stanicu Heathrowa duže zadržava, ali ni po čemu zaključilo zašto to čini. Izgubljen bi zatim bio u metežu putnika i ponovo uočen preko puta lanca visećih telefona, pod staklenim kupolama, nalik na uvećane svemirske šlemove.

U očekivanju da se kazaljke njegovog ručnog sata poklope s „0“ vremenom, ugovorenim za početak „Operacije Dioskuri“, sedeo je u niskoj naslonjači i iz beležnice u omotu od brevijara čitao odlomke Dnevnika:

„...Kastor je protiv predloga da se operacija na Heathrowu kodira imenom Dioskura, kao što se branio od ilegalnog nadimka Kastor. Podsećao ga je na ricinusovo ulje Castor koje je pio u detinjstvu (buržujskom, dakako, jer sirotinju je od probavnih nepritika štitila glad). Moje, Poluks, ličilo mu je na firmu za proizvodnju sijalica. Nešto poput Osrama. Popustio je najzad. Bila su to mrtva imena, kojima ćemo tek mi udahnuti značenje. S Dioskurima je stvar stajala drukčije. Dioskuri su ujedinjavali Kastora i Poluksa u događaj, koji je već imao neki smisao. Kao da se bojao da uzurpacijom imena magijskim putem ne nasledi i sudbinu prvobitnih nosilaca, iako o njoj ništa nije znao (kao ni o mnogo čemu drugom, uostalom). Zahtevao je da mu se kaže 'ko su, zapravo, ti momci?'. Na vest da su sinovi

boga Zevsu nije imao primedbe. Nisam je ni očekivao. Revolucionari su ubeđeni u izravno srodstvo s najvišim Nužnostima koje vladaju istorijom. Da su, kao prirodno utelotvorenje kosmičkih zakona napretka, u neku ruku, bogovi – i sami. Samo-obogotvorenje, uostalom, neophodan je preduslov ispravnog funkcionisanja svake prevratničke mašinerije. Bez njega se jednostavno ne bi mogle preduzimati sve one uzvišene misije, koje se na jeziku građanskih smrtnika zovu svinjarijama. Obavestio sam ga, takođe, da su Dioskuri smatrani zaštitnicima putnika, što mu se, s obzirom na ono što smo spremali Rusima na Heathrowu, činilo 'prokleta dobrom šalom'. Naročito ga je obradovalo predanje da su za svoje vrline braća nagrađena besmrtnošću i privilegijom da s neba sijaju kao zvezde. Ne znam da li bi ostao pri optimizmu ako bi čuo da je Kastor, pre selidbe u astronomiju, morao umreti prilično neudobnom smrću. U međuvremenu su i ostali članovi grupe dobili imena. Izabrao sam ih među onima koja su sa Dioskurima stajala u mitološkoj vezi. Dvojica muškaraca postali su Paris i Menelaj, tri devojke – Helena, Leda, Klitemnestra, ali smo je zvali Mnestra...“

„...Rusko-britanski razgovori trajali su tri nedelje, i da većina londonskih listova nije u jednom od endemskih štrajkova, Fleet Street bi ih označio 'izvanredno plodnim'. 'U svakom slučaju, najuspešnijim posle Münchena', dodavali su ekscentrici, usamljeni u močvari otužne miroljubivosti u koju je potonulo britansko javno mnjenje. Za svečanu priliku BBC je odbacio domaću diplomatsku dvosmislenost i, galantno usvajajući sovjetsku pankosmičku retoriku, pregovore nazvao 'istorijskim'. Za Kastora oni su bili 'srman konkubinat eksploatatorskog kapitalizma

i eksploatatorskog pseudosocijalizma, još jedna imperijalistička velezavera sračunata na obmanjivanje širokih narodnih masa'. Imperijalisti će se, međutim, prevariti. Obmanuti će biti oni. Napad na sovjetsku delegaciju razoriće sporazum pre nego što ijedan njegov paragraf bude na neki drugi, finiji način prekršen. Međunarodnim odnosima razbesneće se ponovo ledeni vetrovi. Nastaće Haos. A iz Haosa se rađaju zvezde...“

Ispod odlomka mogao je da vidi sheme iscrtanu pri ranijem obilasku aerodroma. Prva je predstavljala grub crtež CTA – Central Terminal Area. Druga – donji nivo metroa na stanici Heathrow Central. Gornji nije imao potrebe da crta. Na šalteru za informacije uzeo je brošuru *Heathrow Airport Station and Pedestrian Subways*, izdanje British Airports Authorityja, s iscrpnim planom metroa i crnim siluetama golubova u letu kroz žuti vazduh papirnih korica. Iz jednostavne skice proizlazilo je da se stanica prostire u podzemlju ispod prilazne putne mreže, između terminala 2, Queen's Buildinga, divovskih na spratove podignutih parkinga iza autobuske stanice i kontrolnog tornja, i da je automatskim stazama niz tri koridora povezana s tri putnička terminala.

Čitao je:

„...Sada je 06.00 časova. Za petnaest minuta polazim. Ne osećam ništa. U svakom slučaju ništa od emocija koje se pripisuju teroristima. Nema uzbuđenja. Ni straha. Ali ni radosti. Možda tek olakšanja. Osećam se kao pisac završne glave knjige čiji je siže definisan. Ako sam negde pogrešio, greška se ne može ispraviti. Kastor je s Dioskurima na putu za Heathrow. Natrag se ne može. Sveštenička odeća, na primer, greška je. Naizgled tehnička, u stvari promašaj

imaginacije. Trebalo je znati da onog kome ne pripada čini smešnim u vlastitim očima. A samoporuga je razorna. Demobilizira odlučnost. Opadanje odlučnosti vodi dekoncentraciji, ova neuspehu. Pošto lično ne učestvujem u akciji, greška nije fatalna. Beležim je da bih je u budućnosti izbegao. U 07.15 biću u foajeu stanice Heathrow Central, u 07.45 na terminalu, gde će me čekati Helena u odeći kaluđerice sa avionskim kartama za let SK514 SAS-a za Oslo. Rusi se očekuju oko 09.00. Zbog renoviranja protokolarnih VIP prostorija u južnoj teretnoj zoni aerodroma, ispraćaj će se obaviti u salonima tranzita na terminalu 2. Kastor s drugovima već će biti na mestu. Akcija će otpočeti u 09.50 i trajati deset minuta. U 10.00 sve mora biti gotovo. U 10.00, takođe, ja ću s Helen biti na putu, za Skandinaviju. Ova faza 'Dioskura' nema koda. Za nju niko ne zna. Čak ni Helen. Ona misli da je to naša ruta za povlačenje, da Kastor s drugovima ima svoju. Nema je, Helen. Zar mit nije izričit? Da bi postao besmrtan, Kastor mora umreti u borbi. Od sudbine povlačenja nema, Helen. Da bi neko postao zvezda na nebu, dobro treba da zagrize zemlju. Da li mi je žao Kastora? Osobno – pomalo. (Ali budući da kod nas 'osobno' nema nikakvog značaja, da važi jedino 'opšte', ne žalim ga, u stvari, nimalo.) Samo, Kastora je oduvek dovoljno. Kastori su potrošni. U manjku smo s Poluksima. Primećuješ li da o njemu govorim u perfektu? Neka mu ta omaška, koju će ispraviti kad umre, bude epitaf. Jer, on će umreti, Helen. Duguje to sebi i svom nadimku. Neće rizikovati da kukavičkom predajom ostane bez mesta na nebu. Što se mene tiče, ja ne bih na nebo. Ostaću na zemlji koliko mogu. Za godinu-dve poslaću među zvezde drugog Kastora. I taj će svetleti na nas svojim večnim sjajem. Neću mu zavideti. Nikome ne zavidim. Neko mora dole da ostane. Neko mora đubre da skuplja..."

Sklopio je brevijar. Mogao je pasti u oči Aerodromskoj bezbednosti ili nekom putniku s histeričnom maštom. Ali se Dnevnika, uprkos opasnosti, nije odrekao. On mu je pomagao da bolje shvati vlastite ciljeve. Pogledao je na sat – bilo je 07.35 – i zapalio cigaretu. Nekad je pušio aromatični *St. Moritz*. Otkako je s ovim Kastorom – jer taj niti je prvi, niti poslednji – iz solidarnosti puši *Caporal*. Da zavija duvan nije pristajao. Svaka solidarnost ima granice. Ma koliko svog psa voleo, iz solidarnosti s njim čovek ne grize kosti. Osenčeni nikotinom, prsti su mu podrhtavali kao da ih prožimaju minijaturni elektrošokovi. S tim njegovim žvcima oduvek je kilavo. Pretanki su za imaginaciju koju moraju podupirati. Srećom, nervi ga muče samo dok skuplja podatke, komponuje plan. Kad „priču“ definiše i odabere način na koji će je izvesti, rastrojstva nestaje. Bolesnu kolebljivost zamenjuje hladna sabranost. Ali tako je, mislio je, sa svakom umetnošću, sa svakom veštinom.

U početnoj fazi „Operacije Dioskuri“, povezanost putničkih terminala biće Kastoru od nesumnjive pomoći. Kasnije će sve prolaze blokirati. Policija će, zbog lakšeg nadzora, aerodrom izdeliti na karantinski izolovane segmente. Iz jednog u drugi prelaziće se uz naročitu dozvolu. Prevencija će se, međutim, po starom dobrom engleskom običaju preduzeti tek pošto se stvar dogodi. A dok se događa, panika će onemogućiti svaku pametnu organizaciju. Radiodirigovani eksplozivi u holu terminala 2 isteraće putnike na plato iznad zemlje ili ih saterati u metro pod zemlju, gde će ih sačekati druge bombe. U haosu, koji dugo niko neće moći da smiri, Kastor će se probiti do Rusa. Ostalo je stvar mita.

Žuta, golubijim jatom islikana, brošura BAA uslužno ga je obavestavala da su hodne razdaljine u sva tri koridora različite. Putnik što je s terminala 1 odlazio imao je odgovarajućim podzemnim prolazom do gornjeg nivoa metroa da pređe 205 jardi.

U dolasku, međutim, samo 188. Onaj za terminal 2, u dolasku i povratku – 167. Putnik terminala 3 za odlazni hol svega 252; za dolazni hol i svih 410 jardi. Brojke, srećom, ne treba proveravati. Ako je imao zamerke na istinoljubivost administracije u ozbiljnim stvarima, njena je statistička akuratnost u trivijalnim izvan sumnje. Ali vremena nužna da se rastojanja pređu morao je sam izračunati. Vreme iz brošure je ono letovanja, poslovnih putovanja, turističkih izleta, medenih meseca – vreme života. Njegovo i Kastorovo, vreme je – umiranja. Bilo je nužno izračunati koliko ono iznosi ako se trči. Besomučan trk biće danas normalan tempo kretanja na Heathrowu. Miran hod, u najgorem slučaju civilizovana, uviđavna žurba, još do malo pre normalni, s prvom sekundom „Dioskura“ postaće rizik, na koji će se malo ko odvažiti. Ako sve protekne kao što zamišlja, mnogo toga neće biti onako kako su informativni bilteni Public Relation Officea BAA slikali svakodnevni život na „najvećoj vazdušnoj raskrsnici sveta“.

Dobro je, mislio je, što renoviranje VIP prostorija primorava domaćine da Ruse prate iz salona terminala 2. Vreme potrebno da se iz njegovog hola stigne do metroa ili nadzemnih perona ovde je najkraće. Najmanje ima izgleda da se policija snađe pre nego što Kastor s Rusima svrši. Povrh svega, terminal 2 je internacionalan. Većina stranaca računa da engleski, ako baš zatreba, mogu naučiti i u Londonu. Jezičke poteškoće otežaće zavođenje reda, do čega ne bi došlo da se Rusi prate s terminala za domaći saobraćaj.

Koraćao je preko mermernog predvorja stanice, odakle se, nalik aerodinamičnoj cevi, otvarao prolaz za terminal 2. Pre nego što je stupio na pokretnu stazu, pogled mu je pao na mlečnobelo staklo sa svetlećom reklamom *British Airwaysa*:

WE'LL TAKE MORE CARE OF YOU! (Mi ćemo se više brinuti za vas!)

To je istina, mislio je. Jedino što će tu brigu, bar danas, umesto BA, povesti – on. Stajao je na pokretnoj traci, dok su mu pored lica bešumno klizile siluete keramičkog goluba u letu zidom. Tamo gde je na stazu stupio, golub je uzleteo, raširenih krila leteće dok se bude vozio, a potom sleteti kad stupi na čvrsto tlo. Dobro se sećao skulptorske iluzije. Kad god je na terminal 2 dolazio, s negodovanjem je posmatrao „let“ ptice, koja je, ma šta u slobodi značila, u kamenu zarobljena, predstavljala samo pobeđenu prirodu. Ovog puta to se nije desilo. Video je goluba kako „uzleće“, a potom je ptica iščezla u bolesnoj fantazmi, koja je ispunila tunel slikama avetinjske kataklizme. Čuo je najpre potmulu eho aerodromske dobrodošlice, uređene prema ominožnom načelu vlastite igre reči:

WELCOME! WELCOME WHERE THE FUTURE ENDS!
(Dobro došli gde prestaje budućnost!)

YOU'RE IN LINE FOR YOUR GRAVE! (Vi idete prema svom grobu!)

I'LL TAKE CARE OF YOU! (Ja ću se pobrinuti za vas!)

Eho nestaje u erupciji sablasnih silueta, koje u masovnom naletu naseljavaju koridor bešumnim stampedom.

U daljini, gde se oštra linija podzemnog prolaza u laktu lomi da stigne do pokretnih stepenica, odjekuje prigušena tutnjava i seva odsjaj vatre. Sve se odvija u smolastoj maglini, nestvarnoj vodi gde su pokreti spori i bezvučni. U somnambulnoj mori, u kojoj bekstvo ne uspeva, senke grabe prema njemu, ostajući u mestu ukopane, grčevito se opirući pokretnoj stazi koja ih neumoljivo vraća terminalu i smrti. Lica im ne razaznaje. Naslućuje da su još ljudska, da životinjsko na njima potiče od nekog neizmernog, praelementarnog straha.

Prizor ga je naterao da uzmakne. Gotovo je oborio putnika iza sebe. Glasno je opsovao, zanoseći se u stranu. Ispustio je

brevijar i rukom se uhvatio za zaštitnu ogradu. Traka je monotono gmizala ka izlazu iz tunela.

„*Um Gottes Willen, was tun Sie?!*“ Šta radite, čoveče?

Putnik s kojim se sudario bio je ranih tridesetih. Imao je plavu ispeglanu kosu manekena, prozračan ten na konjastom, izbrijanom licu i vodenomodre oči pod naočarima s tankim pozlaćenim ramom. Bio je u belom kišnom mantilu, u ruci držao crn četvrtast nesesser. Hteo je da usavrši protest, ali ga je pogled na kolir zaustavio. Upitao je s germanskim naglaskom:

„Je li vam dobro?“

„Naravno“, promrmljao je nestrpljivo i sagao se po brevijar, koji mu je izdajnički rasklopljen putovao kraj nogu. Plavokosi putnik je bio brži. Podigao je brevijar i, ne sklapajući ga, pružio. Imao je ružne, izgrizene nokte.

„Hvala“, rekao je čovek s nadimkom Poluks i ugurao knjigu u spoljni džep *Pan-Am* torbe. Pitao se da li je kopilan video njen sadržaj, i ako jeste, šta je iz njega zaključio. Ništa, verovatno. Nije, naime, izgledao kao neko ko je ma iz čega kadar izvlačiti bistre zaključke. Ličio je na trgovačkog putnika, kome od izgleda zavisi hleb. E pa, mislio je pakosno, neće ga imati ako produži da cipele čisti i odozdo, a ne prestane gristi nokte. S gnušanjem je gledao izlaz koji se lagano približavao. Prema njemu klizili su putnici obična izgleda. Između pokretnih staza nekoliko Indusa pod turbanima guralo je kolica s prtljagom. Sve je opet rutinirano, poznato.

Bilo je 07.45 kad su se pred njim rastvorila staklena automatska vrata terminala 2. I tačno toliko kada je, još daleko od Heathrowa, Enrico Marcone, kapetan Boeinga 747-AZ320 *Alitalije* na liniji Rim – London – New York, zbog iznenadne bolesti jedne putnice, zatražio dozvolu za prioritarno spuštanje, četvrt sata pre predviđenog vremena. O tome, naravno, ništa nije znao. Vest je pripadala tajnom životu internacionalnih

aerodroma, o kome se tek ponekad ponešto saznavalo iz novina, dok su se prebrojavale žrtve i od crne kutije s konzerviranim glasovima mrtvaca tražio krivac za još jednu avionsku nesreću. A i da je znao, ne bi ga se ticala. Poluks, alias Daniel Leverquin, alias Patrick Cornell, imao je danas važnije brige. Imao je sastanak s jednim mitom.

Zastao je kao da nema poverenja u automatizam vrata, pa nestao u bučnom metežu ispred šaltera BA u prizemlju terminala 2.

Tamo gde je, prema aerodromskoj reklami, budućnost za putnike počinjala, a gde će se, prema njegovom scenariju, za mnoge i završiti.